

Sygn. akt VI C 44/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 lutego 2013 r.

Sąd Rejonowy wO. VI Zamiejskowy Wydział Cywilny w S. w składzie:

Przewodniczący SSR K. S. B.

Protokolant A. B.

Ławnicy:

po rozpoznaniu dnia 15 lutego 2013 r.

sprawy z powództwa (...) S.A. we W.

przeciwko H. K.

o zapłatę

I. oddała powództwo;

II. oddała wniosek pozwanego o orzeczenie obowiązku restytucji przez stronę powodową tj. o zwrot wyegzekwowanego świadczenia;

III. zasądza od strony powodowej na rzecz pozwanego kwotę 1.520,75 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 23 marca 2010 roku strona powodowa (...) S.A. we W. domagała się zasądzenia od pozwanego H. K. kwoty 6.334,21 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwoty 4.406,85 zł od dnia 28 stycznia 2009 r. do dnia zapłaty i od kwoty 1.927,36 zł od dnia 23 marca 2010 roku do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego.

Na uzasadnienie żądania pozwu strona powodowa podała, że pozwany H. K. zawarł z (...) Bank (...) S.A. w W. umowę o kredyt, z której się nie wywiązał. Strona powodowa wskazała, że nabyła od banku, na podstawie umowy sprzedaży wierzytelności z dnia 28 stycznia 2009 roku, wierzytelność przysługującą wobec pozwanego. Powyższa wierzytelność została stwierdzona wyciągiem z ksiąg rachunkowych banku, zgodnie z którym zobowiązanie pozwanego stanowiły kwoty:

- 4.406,85 zł tytułem niespłaconego kredytu,
- 1.737,36 zł tytułem niespłaconych odsetek umownych,
- 190 zł tytułem niespłaconych opłat.

Pomimo wezwania do zapłaty, jak podała strona powodowa, pozwany nie uregulował należności.

Nakazem zapłaty z dnia 7 kwietnia 2010 r., wydanym w postępowaniu upominawczym w sprawie o sygnaturze akt I Nc upr 1499/10, Sąd Rejonowy wS. nakazał pozwanemu H. K., aby zapłacił stronie powodowej (...) S.A. we W. kwotę 6.334,21 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwoty 4.406,85 zł od dnia 28 stycznia 2009 r. do dnia zapłaty i

od kwoty 1.927,36 zł od dnia 23 marca 2010 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 1.280 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 1.217 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Pismem z dnia 19 kwietnia 2011 r. pozwany H. K. wniósł sprzeciw od powyższego nakazu zapłaty wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu do jego wniesienia, domagając się uchylenia nakazu zapłaty i oddalenia powództwa w całości oraz zasądzenia od strony powodowej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Postanowieniem z dnia 26 kwietnia 2011 r. sygn. akt I Nc upr 1499/10 Sąd Rejonowy w S. odrzucił wniosek pozwanego o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu oraz odrzucił sprzeciw od nakazu zapłaty.

Pismem z dnia 13 lutego 2012 r. pozwany H. K. wniósł o uchylenie nakazu zapłaty i skuteczne doręczenie nakazu wraz z odpisem pozwu, gdyż nakaz nie został skutecznie pozwanemu doręczony, a wysłany był na adres, pod którym pozwany nigdy nie mieszkał.

Postanowieniem z dnia 23 lutego 2012 r. sygn. akt I Nc upr 1499/10 Sąd Rejonowy w Strzelinie uchylił klauzulę wykonalności nadaną nakazowi zapłaty z dnia 7 kwietnia 2010 r. w sprawie I Nc upr 1499/10. Ponadto zarządził doręczenie pozwanemu odpisu pozwu w niniejszej sprawie, uznając, iż nakaz zapłaty nie został skutecznie doręczony pozwanemu, a sprzeciw wniesiony w terminie.

Pismem z dnia 21 marca 2012 r. pozwany H. K. sprecyzował swoje stanowisko, domagając się oddalenia powództwa w całości oraz orzeczenia obowiązku restytucji przez stronę powodową na rzecz pozwanego kwot uzyskanych w wyniku dotychczasowej egzekucji.

W uzasadnieniu pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczenia oraz nieistnienia zobowiązania ze względu na fakt, iż pozwany nie zawierał z banie (...) Bank (...) S.A. w W. przedmiotowej umowy kredytowej, a znajdujący się na umowie podpis nie został złożony przez pozwanego.

W piśmie procesowym z dnia 05.04.2012 r. pozwany podtrzymując dotychczasowe stanowisko w sprawie, sprecyzował podniesiony zarzut przedawnienia roszczenia, wskazując z ostrożności procesowej na przedawnienie 3 rat w łącznej kwocie 527,73 zł.

Na rozprawie w dniu 15 lutego 2013 r. **Sąd postanowił o rozpoznaniu sprawy z pominięciem przepisów o postępowaniu uproszczonym.**

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 16 grudnia 2006 roku zawarta została umowa o kredyt nr (...) między (...) Bank (...) S.A. w W. a nieznaną osobą, która posłużyła się dokumentami należącymi do pozwanego H. K. oraz podpisała się pod umową nazwiskiem pozwanego. Kwota kredytu wyniosła 4.406.85 zł.

dowód:

- umowa kredytowa nr (...) z dnia 16.12.2006 r. k. 70;
- opinia biegłego sądowego z zakresu badań pisma ręcznego P. F. k. 179-190.

Zgodnie z treścią zawartej umowy, kredytobiorca zobowiązał się do spłaty kredytu w 32 ratach miesięcznych w kwocie po 175,91 zł., przy czym ustalono, że data płatności pierwszej raty przypada na dzień odpowiadający dacie zawarcia umowy po 3 miesiącach od jej zawarcia.

dowód:

- umowa kredytowa nr (...) z dnia 16.12.2006 r. k. 70.

Znajdujący się na umowie podpis: (...) nie został sporządzony przez pozwanego H. K., został sporządzony średnim tempem, bez widocznych zatrzymań, drżenia linii, piśmem wyraźnie pochylonym w prawo.

dowód:

- umowa kredytowa nr (...) z dnia 16.12.2006 r. k. 70;
- opinia biegłego sądowego z zakresu badań pisma ręcznego P. F. k. 179-190;
- kopia dowodu osobistego k. 50-51;
- dowód osobisty k. 99;
- protokół pobrania materiału porównawczego z dnia 15.09.2012 r. k. 121;
- próbki pisma k. 122;
- książeczka wojskowa k. 123;
- pismo z dnia 25.04.1955 r. k. 155;
- kartka z życzeniami k. 156;
- legitymacja ubezpieczeniowa k. 156.

Na podstawie umowy zawartej w dniu 28 stycznia 2009 roku (...) Bank (...) S.A. w W. sprzedał na rzecz strony powodowej (...) S.A. we W. wierzytelność przysługującą z tytułu przedmiotowej umowy kredytowej.

dowód:

- umowa sprzedaży wierzytelności z dnia 28.01.2009 r. k. 25-31.

W dniu 6 lutego 2009 roku (...) Bank (...) S.A. w W. wystawił wyciąg z ksiąg rachunkowych banku, zgodnie z którym według stanu na dzień 27 stycznia 2009 roku zadłużenie pozwanego H. K. względem banku z tytułu przedmiotowej umowy kredytowej wynosiło 6.334,21 zł.

dowód:

- wyciąg z ksiąg rachunkowych (...) Bank (...) S.A. w W. z dnia 6.02.2009 r. k. 23.

W dniu 5 marca 2009 roku strona powodowa (...) S.A. we W. skierowała do pozwanego H. K. wezwanie do zapłaty kwoty 6.334,21 zł.

dowód:

- pismo strony powodowej (...) S.A. we W. z dnia 5.03.2009 r. k. 32.

W toku postępowania egzekucyjnego wszczętego przez stronę powodową (...) S.A. we W. przeciwko pozwanemu H. K. na podstawie nakazu zapłaty Sądu Rejonowego w Strzelinie z dnia 7 kwietnia 2010 r. sygn. akt I Nc upr 1499/10 Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w. Z. Z. R. przekazał na rzecz strony powodowej łączną kwotę 9.773,98 zł.

dowód:

- zaświadczenie o dokonanych wpłatach z dnia 26.04.2012 r. k. 97.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd zważył co następuje:

Powództwo podlegało oddaleniu w całości.

Strona powodowa wywodziła swoje roszczenie z treści art. 95 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – prawo bankowe (t.j.: Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 ze zm.), zgodnie z którym księgi rachunkowe banków i sporządzone na ich podstawie wyciągi oraz inne oświadczenia podpisane przez osoby upoważnione do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych banków i opatrzone pieczęcią banku, jak również sporządzone w ten sposób pokwitowania odbioru należności mają moc prawną dokumentów urzędowych w odniesieniu do praw i obowiązków wynikających z czynności bankowych oraz ustanowionych na rzecz banku zabezpieczeń i mogą stanowić podstawę do dokonania wpisów w księgach wieczystych. Powyższy przepis stanowi, że wyciąg z ksiąg bankowych ma moc dokumentu urzędowego. Definicja dokumentu urzędowego jest zawarta w art. 244 § 1 k.p.c., zgodnie z którym dokumenty urzędowe, sporządzone w przepisanej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania, stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Tym samym dokument urzędowy korzysta z domniemania autentyczności oraz domniemania zgodności z prawdą tego, co zostało w nim zaświadczone. Domniemania te mogą zostać obalone w sposób przewidziany w art. 252 k.p.c., który stanowi, iż strona, która zaprzecza prawdziwości dokumentu urzędowego albo twierdzi, że zawarte w nim oświadczenie organu, od którego dokument ten pochodzi, są niezgodne z prawdą, powinna okoliczności te udowodnić. W wyroku z dnia 23 marca 2007 roku V CSK 488/06 (Lex nr 315265) Sąd Najwyższy stwierdził, że wyciąg z ksiąg bankowych stanowi dokument urzędowy (art. 95 Prawa bankowego), ale związane z nim domniemanie może być obalone wszelkimi środkami dowodowymi. Ponadto zgodnie z postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2009 roku V CSK 127/09 (Lex nr 610183) bank jest tylko prywatnym przedsiębiorcą świadczącym usługi finansowe na rynku gospodarczym. Jako instytucja zaufania publicznego ma jednak specjalny status polegający – z jednej strony – na poddaniu jego działalności kontroli państwa, a z drugiej – na wyposażeniu go w szczególne uprawnienia, m. in. w postaci przywilejów egzekucyjnych umożliwiających dochodzenie swoich wierzytelności w sposób uproszczony, na podstawie wyciągów z ksiąg bankowych o randze dokumentów urzędowych. Uprzywilejowany charakter dokumentów bankowych przewidziany jest jednak tylko we własnych sprawach banku, w których jest stroną (wierzycielem), ale nie ma znaczenia powszechnego, wywołującego skutek erga omnes na podobieństwo uprawnień władzy publicznej.

W rozpoznawanej sprawie pozwany w istocie zaprzeczył treści wyciągu z ksiąg rachunkowych banku podnosząc, że nie zawierał z bankiem przedmiotowej umowy kredytowej.

Ponadto wskazać należy, iż strona powodowa nabyła wierzytelność dochodzoną pozwem w drodze cesji wierzytelności od pierwotnego wierzyciela – banku udzielającego kredyt.

Zgodnie z treścią przepisu art. 509 § 1 kc wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania, zaś w myśl § 2 wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki.

Zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie przyjmuje się, że w wyniku przelewu w rozumieniu art. 509 kc przechodzi na nabywcę ogół uprawnień przysługujących dotychczasowemu wierzycielowi, który zostaje wyłączony ze stosunku zobowiązaniowego, jaki wiązał go z dłużnikiem. Jednocześnie w myśl przepisu art. 513 § 1 kc dłużnikowi przysługują przeciwko nabywcy wierzytelności wszelkie zarzuty, które miał przeciwko zbywcy w chwili powzięcia wiadomości o przelewie. Zapis ten jest wyrazem zasady, iż w następstwie przelewu nie może pogorszyć się sytuacja dłużnika. Dłużnik na zatem prawo zgłaszania wobec nabywcy zarówno zarzutów związanych ze źródłem powstania zobowiązania oraz wad oświadczenia woli, jak również zarzutów dotyczących czynności prawnych, czy też działań i zdarzeń późniejszych np. dotyczących odroczenia terminu świadczenia, przedawnienia, niewykonania świadczenia wzajemnego.

Mając na uwadze treść podniesionego przez pozwanego zarzutu Sąd dopuścił w niniejszej sprawie – na wniosek pozwanego - dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu badań porównawczych pisma ręcznego. W opinii z dnia 24 listopada 2012 roku biegły P. F. kategorycznie stwierdził, że podpis o treści (...) zamieszczony na przedmiotowej

umowie kredytowej nie zostały nakreślone przez pozwanego H. K., którego próbki pisma jako materiał porównawczy przedstawiono do badań. Powyższą opinię biegły sporządził w oparciu o:

- materiał dowodowy w postaci podpisu znajdującego się w polu oznaczonym „Podpis Wnioskodawcy” wypisanego na dane pozwanego H. K. w przedmiotowej umowie;
- materiał porównawczy – wpływowy w postaci wzorów pisma ręcznego i podpisów pobranych w dniu 15.09.2012 r. od pozwanego H. K.;
- materiał porównawczy – bezwpływowy w postaci podpisu posiadacza książeczki wojskowej, podpisu posiadacza dowodu osobistego, podpisu w książeczce ubezpieczeniowej, podpisu na piśmie z dnia 25.04.1955 r., wzorów pisma na dwóch kartkach urodzinowych, wzorów podpisów na wnioskach o wydanie dowodów osobistych.

Biegły przeprowadził badania z wykorzystaniem metody graficzno-porównawczej polegającej na wyodrębnieniu istotnych cech identyfikacyjnych zarówno w kwestionowanym materiale dowodowym, jak i materiale porównawczym, odzwierciedlających określone możliwości i nawyki psychoruchowe wykonawcy, a następnie zestawieniu ich ze sobą i zaprezentowaniu w graficznej formie jako materiał poglądowy. Metoda ta jest obecnie najbardziej powszechna, a ponadto jest uważana za najbardziej wiarygodną, gdyż podczas analizy ujmuje wszystkie cechy pisma, a nie jedynie niektóre. W wyniku badań szczegółowych kwestionowanego materiału dowodowego w zestawieniu z materiałem porównawczym pochodzącym od pozwanego H. K. biegły stwierdził występowanie istotnych cech rozbieżnych. Rozbieżności te ujawniły się w cechach pisma: etapie rozwoju pisma, ogólnym obrazie pisma, tendencji do wykonywania podpisu dwuczłonowego w materiale porównawczym, klasie pisma, tempie pisania, kącice pisma, proporcjach elementów śródliniowych do nadliniowych, impulsie pisma, budowie znaków i budowie wiązań. Powyższe badania skłoniły biegłego do wysnucia przytoczonego powyżej wniosku.

Treść opinii biegłego i zawarty w niej wniosek pozwoliły ustalić, że pozwany w sposób skuteczny obalił domniemanie wyciągu z ksiąg rachunkowych (...) Bank (...) S.A. w W.. Skoro bowiem, zgodnie z opinią, znajdujące się na przedmiotowej umowie kredytowej podpisy nie zostały złożone przez pozwanego, nie sposób przyjąć, aby to pozwany był stroną tejże umowy.

Uwzględniając ponadto fakt, że strona powodowa nie zakwestionowała treści opinii biegłego z zakresu badania porównawczego pisma ręcznego, a także nie przedstawiła, poza wnioskiem kredytowym i wyciągiem z ksiąg rachunkowych banku, żadnych innych dowodów potwierdzających zasadność zgłoszonego roszczenia – powództwo jako nieuzasadnione podlegało oddaleniu.

Niezależnie od powyższego na uwzględnienie zasługiwał też podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczenia w łącznej kwocie 527,73 zł., obejmującej 3 pierwsze raty.

W myśl art. 117 § 1 kc „Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, roszczenia majątkowe ulegają przedawnieniu.” Ogólne terminy przedawnienia roszczeń określa art. 118 kc, w myśl którego „Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi lat dziesięć, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata.”

Przedawnienie roszczeń majątkowych polega na tym, iż po upływie jego terminu ten, przeciw komu przysługuje roszczenie, może się uchylić od jego zaspokojenia. Skutkiem przedawnienia jest zatem przekształcenie się zobowiązania w tzw. zobowiązanie naturalne, które cechuje niemożność jego przymusowej realizacji.

Zgodnie natomiast z regułą zawartą w art. 120 § 1 kc bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Jeżeli wymagalność roszczenia zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego, bieg terminu rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie.

W rozpoznawanej sprawie terminem wymagalności był termin płatności każdej z rat z osobna, ustalony na 16-ty dzień każdego miesiąca, począwszy od marca 2007 r. Nie budzi wątpliwości, iż termin przedawnienia w rozpoznawanej sprawie wynosi 3 lata, albowiem strona powodowa nabyła wiarygodność w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, ponadto pierwotny wierzyciel (...) Bank (...) S.A. zawarł umowę kredytu również w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej, a roszczenia banku przeciwko pożyczkobiorcom przedawniają się z upływem lat 3. Mając na uwadze, że pozew w niniejszej sprawie został wniesiony w dniu 23 marca 2010 r., stwierdzić należy, iż raty wymagalne do dnia 23 marca 2007 r. uległy przedawnieniu.

Z powyższych względów Sąd orzekł jak w punkcie I sentencji.

Oddaleniu podlegał również wniosek pozwanego o orzeczenie restytucji, a więc zwrotu wyegzekwowanego świadczenia. Zgodnie z art. 338 § 1 k.p.c. uchylając lub zmieniając wyrok, któremu nadany został rygor natychmiastowej wykonalności, sąd na wniosek pozwanego orzeka w orzeczeniu kończącym postępowanie o zwrocie spełnionego lub wyegzekwowanego świadczenia lub o przywróceniu poprzedniego stanu.

Nie ulega wątpliwości, że w niniejszej sprawie doszło do wyegzekwowania od pozwanego na rzecz strony powodowej świadczenia pieniężnego. Jak wynika z zaświadczenia komornika była to kwota 9.773,98 zł. Oczywistym jest jednak również, że do wyegzekwowania świadczenia doszło w wyniku zainicjowania przez stronę powodową egzekucji w oparciu o prawomocny nakaz zapłaty wydany w postępowaniu upominawczym. Zdaniem judykatury zaś cytowany przepis art. 338 § 1 k.p.c. nie może być odpowiednio stosowany do nakazów zapłaty. W wyroku z dnia 10 czerwca 2005 r. II CK 712/04 (Lex nr 180865) Sąd Najwyższy wyraźnie wskazał, że instytucja wniosku restytucyjnego odniesiona została do wyroków nieprawomocnych, którym sąd nadał rygor natychmiastowej wykonalności, następnie uchylonych lub zmienionych oraz prawomocnych, uchylonych lub zmienionych w uwzględnieniu skargi o wznowienie postępowania. Nakazy zapłaty, przeciwko którym nie wniesiono skutecznie sprzeciwu, mają wprawdzie skutki prawomocnych wyroków, ale wyrokami nie są. Zdaniem Sądu Najwyższego, stosowanie ogólnych przepisów o procesie w innym postępowaniu dopuszczalne jest przez analogię wtedy, kiedy dana materia nie podlega odrębnej regulacji. Tymczasem nakaz zapłaty z chwilą wydania stanowi, jak wynika z art. 492 § 1 k.p.c., tytuł zabezpieczenia, wykonalny bez nadawania mu klauzuli wykonalności. Do jego wykonania zatem mają zastosowanie przepisy o postępowaniu zabezpieczającym, które nie przewidują wniosku restytucyjnego, przyznają natomiast zobowiązanemu z nakazu zapłaty roszczenie odszkodowawcze, o jakim mowa w art. 746 k.p.c. Skoro zatem ustawodawca przewidział inny tryb dochodzenia roszczeń wynikających z wykonania zabezpieczenia, stosowanie per analogiam art. 338 k.p.c. nie ma uzasadnienia.

O ile zatem wątpliwości dotyczą w orzecznictwie i w doktrynie możliwości zastosowania instytucji restytucji w odniesieniu do nakazów zapłaty wydanych w postępowaniu nakazowym, następnie uchylonych, o tyle nie ma wątpliwości, iż nie może mieć zastosowania w sytuacji wydania nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, gdy na skutek sprzeciwu od nakazu zapłaty nakaz traci moc.

Z tych względów wniosek o restytucję, jako nieuzasadniony w świetle treści art. 338 § 1 k.p.c. podlegał oddaleniu, o czym orzeczono w punkcie II sentencji.

Orzeczenie w punkcie III oparte zostało na treści art. 98 k.p.c. Do kosztów procesu poniesionych przez pozwanego zaliczyć należało: 1.200 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego, 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa oraz 303,75 zł tytułem zaliczki na wynagrodzenie biegłego. Wobec faktu, że strona powodowa przegrała niniejszą sprawę w całości, zasądzono od powoda na rzecz pozwanego całość poniesionych przez niego kosztów procesu.